

WOJEWODA PODKARPACKI

niepodległa

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Kuratorium
Oświaty
w Rzeszowie

Scenariusz lekcji on-line z zakresu historii regionalnej

Temat : „Arystokracja i ziemiaństwo wobec sprawy polskiej w autonomicznej Galicji i jej wkład w budowę niepodległego państwa polskiego”

Czas realizacji : 60 min.

Grupa docelowa: Lekcja przeznaczona dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Cel główny: poznanie roli jaką odegrała arystokracja i ziemiaństwo galicyjskie w podniesieniu stanu gospodarczego i kulturalnego Galicji w okresie autonomii, jej wpływu na politykę Wiednia oraz wkładu w odzyskanie niepodległości Polski i budowę państwa, na wybranych przykładach.

Cele szczegółowe:

- Uczniowie znają stan gospodarki w Galicji w II połowie XIX w. i na początku wieku XX oraz strukturę społeczną.
- Rozumieją znaczenie zaangażowania się arystokracji i ziemiaństwa (np. Lubomirskich i Potoczkich, Sapiechów) w działalność polityczną w Galicji i dla kształtowania wizerunku niepodległej Polski na arenie międzynarodowej.
Potrafią:
- opisać położenie poszczególnych warstw społeczeństwa Galicji i główne problemy gospodarcze kraju.
- wyliczyć zasoby jakimi dysponowało ziemiaństwo i arystokracja, co dawało im przewagę nad innymi warstwami i możliwości ich wykorzystania dla odrodzonego państwa polskiego.
- wymienić sfery życia, których ze względu na swoje zasoby dominowało ziemiaństwo (polityka i dyplomacja, gospodarka, kultura, religia, działalność charytatywna).

Metoda: wykład informacyjny, opis, aktywna praca z tekstem

Formy: zbiorowa, grupowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: prezentacja dr Łukasza Chrobaka, karty pracy wykonane na podstawie prezentacji

Podstawa programowa. Wymagania ogólne:

Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń: analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych

Tworzenie narracji historycznej. Uczeń: dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.

Wymagania szczegółowe z podstawy programowej: XXXV; rozsz. XXXV i XXXVI;

Czynności wstępne:

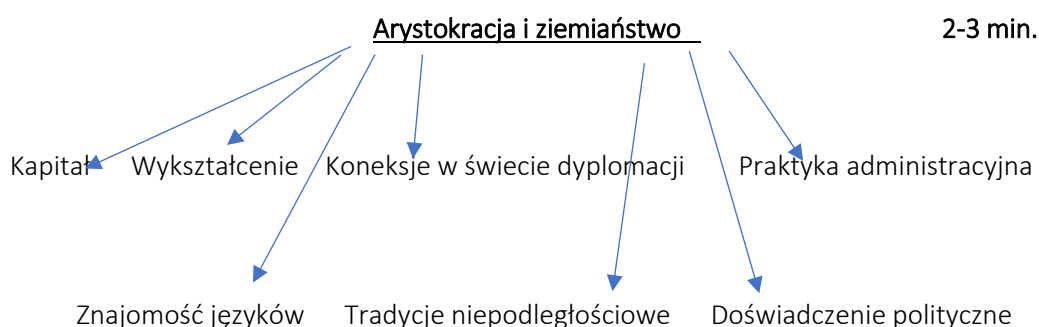
- I. Określenie tematu i celów lekcji, planowanych zadań dla uczniów i oczekiwań ich zaangażowania: **3 min.**

- II. Krótkie wprowadzenie do tematu przez nauczyciela. Nakreślenie ogólnej sytuacji społecznej i gospodarczej w Galicji: **5 min.**

Nauczyciel stawia pytanie? Kto posiadał największe zasoby finansowe i kulturowe potrzebne do zmiany tej sytuacji, czyli rozwoju gospodarki, podniesienia poziomu oświaty, kultury, budowy administracji niepodległego kraju i jakie to były konkretnie zasoby. Ustalamy wspólnie i zapisujemy:

- III. **Realizacja tematu:**

Nauczyciel przedstawia prezentację autorstwa dr Łukasza Chrobaka „Galicyska arystokracja i ziemiaństwo wobec budowy zrębów i odbudowy II Rzeczypospolitej” lub krótki wykład na ten sam temat z podaniem danych dotyczących struktury społecznej i gospodarki Galicji na przełomie wieków. **15 min**

- IV. Następnie nauczyciel dzieli klasę na 5 grup, każda otrzymuje kartę pracy z którą pracuje w małych 4-5 osobowych grupach. **10 min**

Grupa ma wybrać lidera i znaleźć odpowiedzi na zawarte w karcie pytania i na ich podstawie przygotować prezentację sylwetki/ lub sylwetek arystokratów.

Krótkie prezentacje uczniowskie 2-3 min. (łącznie ok. 10 min.)

Dążymy do tego, aby uczniowie nakreślili w oczekiwany sposób sylwetki bohaterów kart pracy.

Grupa I

Odpowiedzi przedstawiają księcia Andrzeja Lubomirskiego jako przemysłowca – twórcy miejsc pracy i dobrobytu miejscowej ludności, skutecznego polityka oraz mecenasa sztuki i filantropa.

Grupa II

Hrabia Jerzy Potocki i O. Michał Czartoryski to bohaterowie. Wykazali się heroizmem i odwagą w walce o niepodległość i granice Polski. Hr. Jerzy po przejściu do cywila służył Polsce jako świetnie przygotowany dyplomata, a O. Michał poświęcił swoje życie nie chcąc opuścić rannych powstańców, którymi opiekował się w szpitalu.

Grupa III

Kardynał Sapieha to dostojnik Kościoła katolickiego, z którego głosem liczył się Watykan. Był twarzą wielu akcji charytatywnych i zachęcał do tego społeczeństwo. W czasie okupacji pomagał ludności żydowskiej. Był

Grupa IV

Ossolińscy i Lubomirscy mają duży wkład w ochronę dziedzictwa historycznego i kulturalnego Polski w okresie zaborów poprzez ufundowanie i prowadzenie Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie. Nie tylko gromadzili, ale i udostępniali polskie dzieła narodowe. Wydawali polskie podręczniki.

Grupa V

Ordynaci Potoccy to politycy europejskiego formatu. Byli skoligaceni z wieloma rodami arystokratycznymi Europy, a ich zasoby finansowe pozwalały im na utrzymywanie stosunków towarzyskich z rodami królewskimi i książęcymi innych państw. Mieli doświadczenie w dyplomacji i polityce i mogli wspomóc odrodzone państwo Polskie w tych dziedzinach. Wykorzystywał swoje pałace i posiadłości do przyjmowania koronowanych głów w czasie ich oficjalnych wizyt w Polsce.

Podsumowanie/synteza

Po skrótowych prezentacjach postaci nauczyciel zapowiada rundę pytań HR -owca do uczniów. Pytania wymagają dokonania szybkiej analizy świeżo poznanych informacji. Możemy zachęcić uczniów do aktywności przyznając trafienia (punkty), trzy trafienia ocena bdb. Uczniowie powinni podawać kandydatury z uzasadnieniem, dlaczego proponowana przez nich postać będzie dobrym kandydatem. (8 min.)

1. Tworzymy rząd i szukamy
 - ministra spraw zagranicznych
 - ministra kultury
 - ministra obrony
 - ministra kultury
 - premiera
2. Jesteśmy inwestorem, który poszukuje
 - dyrektora spółki akcyjnej
 - dyrektora muzeum
 - dyrektora przedsiębiorstwa
 - koordynatora dużego projektu dla młodzieży trudnej
 - dyrektora zakładu wychowawczego itp.

Przyjmujemy uzasadnienia z prawdziwymi informacjami z lekcji lub spoza lekcji. Ćwiczenie służy powiązaniu informacji i wykorzystaniu ich w praktyce. Uczy myślenia i kreatywności. Przykład: Hrabia Alfred Józef Potocki byłby świetnym premierem, bo ma doświadczenie; kierował rządem w Austrii. Książę Kazimierz Lubomirski ma kwalifikacje, aby zostać ministrem spraw zagranicznych, ponieważ ... itp.

Jako podsumowanie lekcji można dodatkowo wspólnie wykonać ćwiczenie przygotowane przeze mnie na LearningApps.org <https://learningapps.org/display?v=pdb6h548a21>

Jeśli czasu zabraknie ćwiczenie to może być też zadaniem domowym, które usystematyzuje wiedzę zdobytą na lekcji.

WOJEWODA PODKARPACKI

niepodległa

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Kuratorium
Oświaty
w Rzeszowie

Materiały uzupełniające:

Film dokumentalny z 20-lecia międzywojennego np.

<http://www.repozytorium.fn.org.pl/?q=pl/node/9902>

Bibliografia:

- W. Bonusiak, *Ignacy Łukasiewicz. Szejk z Galicji*, Rzeszów 2019
Ł. Chrobak, *Księżę Andrzej Lubomirski. Ordynat i przemysłowiec w latach 1882-1939*, Kraków 2021
B. Długajczyk, L. Machnik, *Muzeum Lubomirskich 1823-1940. Zbiór malarstwa*, Wrocław 2019
A. Fischer, *Zakład Narodowy imienia Ossolińskich. Zarys dziejów*, Lwów 1927
Kardynał Adam Stefan Sapieha. Środowisko rodzinne, życie i dzieło, red. S. Stępień, Przemyśl 1995
S. Łempicki, *Wspomnienia ossolińskie*, Wrocław 1948
Ród Potockich w odmęcie historii (XVII – XX w.), red. Z. Janeczek, Katowice 2010
I. Rychlikowa, *Szkice o gospodarce panów na Łańcucie*, Łańcut 1971
J. Trzynadłowski, *Zakład Narodowy imienia Ossolińskich 1817-1967*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1967
M. Wołoszyn, *Historia Ordynacji Przeworskiej książąt Lubomirskich*, Przeworsk 2017

Autor scenariusza lekcji:

Dr Małgorzata Kutrzeba – historyk. Doradca metodyczny przy Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. Nauczyciel historii w Zespole Szkół w Błażowej. Prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Błażowskiej i redaktor Kuriera Błażowskiego, kustosz Społecznego Muzeum Ziemi Błażowskiej, członek Polskiego Towarzystwa Historycznego. Organizator sesji naukowych pod patronatem Towarzystwa Miłośników Ziemi Błażowskiej poświęconych znanym postaciom z regionu m. in. Ppłk Józefowi Maciołkowi Szefowi Delegatury Zagranicznej Zrzeszenia WiN w Londynie. Współorganizator Kongresów Stowarzyszeń Regionalnych Województwa Podkarpackiego oraz Obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu w Błażowej. Autor kilkunastu publikacji z historii regionu, m. in.: *Dzieje majątności błażowskiej od XVII do XIX wieku*. *Ludność, Piątkowa w powiecie rzeszowskim*, *120 lat Banku Spółdzielczego w Błażowej*, *Emigracja błażowian na przestrzeni wieków – wybór czy konieczność*. Współautor książek m. in. o Białce, Kąkolówce. Autor artykułów z dziejów regionu, publikowanych w czasopiśmie naukowych i popularno-naukowych m. in. w „Podkarpackiej Historii”.

